

Europska
komisija

Učenje o EU-u u školi

**Aktivnosti Jean Monnet
za potporu boljem
obrazovanju o EU-u u
osnovnim, srednjim i
strukovnim školama**

Sport

Mladi

Visoko obrazovanje

Strukovno obrazovanje i osposobljavanje

Obrazovanje odraslih

Školsko obrazovanje

Erasmus+

Obogaćuje živote, širi vidike

Jean Monnet

Erasmus+

Rukopis dovršen u studenom 2021.

Ovaj dokument nije službeno stajalište Europske komisije.

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2021.

© Europska unija, 2021.

Politika ponovne uporabe dokumenata Europske komisije uređuje Odluke Komisije 2011/833/EU od 12. prosinca 2011. o ponovnoj uporabi dokumenata Komisije (SL L 330, 14.12.2011., str. 39.). Osim ako je navedeno drukčije, ponovna uporaba ovog dokumenta dopuštena je u skladu s licencijom Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). To znači da je ponovna uporaba dopuštena uz navođenje relevantnih podataka i svih izmjena.

Za svaku uporabu ili reprodukciju elemenata koji nisu u vlasništvu Europske unije možda će biti potrebno zatražiti dopuštenje izravno od odgovarajućih nositelja prava.

Svi vizualni elementi: © Europska unija, 2021. (CC BY-NC-ND 4.0) – slikovni izvor: iStockphoto.com

osim na str. 2., slika Mariye Gabriel: © Europska unija, 2021.

na str. 15.: © Europska unija, 2021. (CC BY-NC-ND 4.0) – slikovni izvor: Shutterstock

i na str. 16., fotografija Jeana Monneta: © Europske zajednice, 1967.

BOOK	NC-01-21-208-HR-C	ISBN: 978-92-76-41453-7	doi: 10.2766/33024
PDF	NC-01-21-208-HR-N	ISBN: 978-92-76-41432-2	doi: 10.2766/69664

SADRŽAJ

PREDGOVOR	2
UČENJE O EU-U	3
EUROPSKI SAT NASTAVE	4
JEDINSTVENE PREDNOSTI	4
KLUB EURO CREW	6
OSPOSOBLJAVANJE U PODRUČJU GRAĐANSTVA U VIRTUALNOM SVIJETU	7
PUTOVANJE U UČIONICI	8
VIŠE OD DRUŠTVENE IGRE	9
KAKO SE POSTIŽE KONSENZUS	10
NIJE RIJEČ O „PRODAVANJU” EU-A	11
MALI KORACI U EUROPSKOJ UNIJI	12
POTPORA POUČAVANJU O EUROPI U OKVIRU AKTIVNOSTI JEAN MONNET	14
TKO JE BIO JEAN MONNET?	16

Predgovor

Mariya Gabriel

Povjerenica Europske komisije za inovacije, istraživanje, kulturu, obrazovanje i mlade

Integracija EU-a promijenila je živote europskih građana. Javna rasprava o dobrim i lošim stranama tih promjena uvelike je oživjela posljednjih godina.

To je dobro. Demokracija i sloboda govora među temeljnim su vrijednostima EU-a. Nažalost, rasprava se ne temelji uvijek na činjenicama.

Studije Eurobarometra uporno pokazuju da mnogi europski građani smatraju da premalo znaju o EU-u, njegovim institucijama, prioritetima, postupcima i politikama, a što je najvažnije o tome kako sve to utječe na njihove živote.

Aktivnosti programa Jean Monnet već 30 godina uspješno promiču znanje o EU-u. Međutim, uvijek su bile usmjerene na visoko obrazovanje.

Budući da se europski građani žele sve više informirati o utjecaju EU-a na njihove živote, opseg aktivnosti programa Jean Monnet u novom programskom razdoblju programa Erasmus+ proširen je na škole i učenike od osnovne škole nadalje. Za bolje razumijevanje i povezivanje građana s EU-om važno je da europska dimenzija bude dio obrazovanja.

U ovoj publikaciji predstavljen je odgovor Europske komisije na taj zahtjev u okviru inicijative za učenje o EU-u programa Jean Monnet, kojom će se poticati škole i nastavnike na osmišljavanje i primjenu vlastitih rješenja za bolje obrazovanje o EU-u u razredu.

Inicijativa za učenje o EU-u programa Jean Monnet pokrenut će se 2022., u Europskoj godini mladih. Europi su potrebni aktivni građani. Zahvaljujući novim aktivnostima Jean Monnet za škole, koje uključuju potporu za osposobljavanje nastavnika i uspostavu mreža škola aktivnih u području obrazovanja o EU-u, mladi će se pripremiti za oblikovanje buduće Europske unije.

Pročitajte iskustva svojih kolega iz cijele Europe koja će vas nadahnuti, a možda i potaknuti na pokretanje vlastitih projekata i aktivnosti koje možemo poduprijeti u okviru ove nove inicijative.

Učenje o EU-u

Europska integracija dovela je do nezabilježanih promjena, od dugotrajnog mira u povijesno nestabilnoj Europi sve do slobodnog kretanja, jeftinijih telefonskih poziva, zaštite zajedničkog okoliša, borbe protiv klimatskih promjena i zaštite privatnosti na internetu, čiji je utjecaj na živote nas običnih europskih građana od izuzetne važnosti.

Međutim, kada u školama podučavamo ili učimo o Europskoj uniji to se uglavnom svodi na povijest, zemljopis i ekonomiju. Većina europskih nastavnih programa uporno zanemaruje značenje EU-a za demokraciju, raznolikost, aktivno građanstvo i ljudska prava.

U međuvremenu jačaju i pozitivni i negativni osjećaji o europskoj integraciji, a val polarizacije koji trenutačno zahvaća naša društva neće je zaobići. Umjesto da razmislimo o tome kako da naš EU postane bolji, često svodimo raspravu na argumente „za” i „protiv”.

Unatoč općeprisutnoj sklonosti izražavanju čvrstih stavova o EU-u, ono što podučavamo ili učimo u školi često nije dovoljno da nam pomogne razraditi argumente za potporu ili kritiku EU-a. To nije dobro. Čvrsti stavovi trebali bi se temeljiti na znanju, a ne na pričama, glasinama i lažnim vijestima.

SVAKI GLAS JE VAŽAN

Odrasli Europljani mogu na izborima glasati za svoje zastupnike u Europskom parlamentu. No to je uzalud ako pritom ne osjećamo da smo dio veće europske zajednice u kojoj živimo i ako nismo upućeni u pitanja koja nas povezuju kao građane EU-a.

Kad bolje pogledamo, zapravo i mi sami to mislimo! U anketi 2020. europskim je građanima postavljeno pitanje što bi ih najviše potaklo na glasanje na sljedećim europskim izborima. Većina je odgovorila: „Više informacija o utjecaju EU-a na naš svakodnevni život.”

Za prepoznavanje takvih informacija u bujici informacija kojima smo svakodnevno preplavljeni potrebne su kompetencije aktivnog građanstva. Škola je najočitije mjesto za podupiranje razvoja mladih ljudi u aktivne građane.

U njoj se informiramo i razvijamo svoj osjećaj pripadnosti široj zajednici. Za mnoge od nas to je i mjesto na kojem se prvi put susrećemo s nesuglasticama o politici i vrijednostima te učimo kako ih rješavati.

U školama bi se trebalo poučavati sve što utječe na naše živote. Veliki dio toga odnosi se na prioritetna područja politika EU-a: klimatske promjene, digitalizacija, gospodarski rast i radna mjesta, problemi globalizacije, zdravlje i dobrobit, temeljne vrijednosti kao što su ljudska prava i

vladavina prava te dakako i borba protiv dezinformiranja i podrška aktivnom građanstvu.

U svim krajevima Europe škole često podupiru razvoj aktivnog građanstva tako što svoje učenike uključuju u aktivnosti i mogućnosti koje pruža europska integracija. Iskustva tih škola pokazuju da se time mladim ljudima pomaže stvoriti temelje na kojima mogu oblikovati kritička stajališta koja su od velike važnosti za europsku demokraciju.

Europska unija već niz godina podupire takve aktivnosti. Većina te potpore dosad se pružala u okviru aktivnosti programa Jean Monnet kojima se još od 1989. na sveučilištima promiču i podupiru studiji o EU-u.

Na temelju pilot-studija i po uzoru na postojeće aktivnosti u cijeloj Europi u bližoj će se budućnosti ta potpora proširiti na osnovne, srednje i strukovne škole.

U sljedećem odjeljku ove publikacije predstavljeni su različiti načini kako se današnji mladi ljudi u školama informiraju o ulozi Europe u svojoj svakodnevici.

1 Flash Eurobarometer 485

<https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/FLASH/surveyKy/2260>

Europski sat nastave

Primjeri europske integracije u učionici

JEDINSTVENE PREDNOSTI

St. Martin's College je škola u Swataru na Malti koja pruža cjelokupno obvezno malteško obrazovanje. St. Martin's College jedna je od samo 22 škole koje su 2020. osvojile nagradu Jan Amos Comenius za visokokvalitetno podučavanje o Europskoj uniji.

Nagradu nisu osvojili za organizaciju nekolicine projekata, nego zahvaljujući neumornom upoznavanju učenika iz viših razreda s europskim temama. Isabelle Caruana-Dingli, nastavnica marketinga za završne razrede srednje škole, dio je nastavničkog tima St. Martin's Collegea koji radi na tim inicijativama.

„Svi učenici zadnjih dvaju razreda srednje škole na Malti stječu osnovno znanje o EU-u u predmetu „Sustavi znanja” koji je dio standardnog nastavnog programa”, objasnila je nastavnica Caruana Dingli.

„Uz osnovno znanje želimo im s pomoću izvannastavnih aktivnosti pružiti i dodatne alate za istraživanje EU-a. Iz tog smo razloga usredotočeni na događanja.”

„Želimo ih izložiti što većem broju

mogućnosti kako ne bi odrasli izolirani, što se lako dogodi ako ste rođeni i odrastete na malom otoku.”

Tijekom školske godine St. Martin's College organizira različita događanja i aktivnosti u koje nastoji uključiti što veći broj učenika.

„Želimo promicati sudjelovanje, aktivizam i analitičko razmišljanje među našim učenicima od šesnaest do osamnaest godina”, kazala je Caruana Dingli.

„Organiziramo virtualne i stvarne razmjene učenika, kao i susrete sa zastupnicima u Europskom parlamentu, posebno prije izbora, te posjete institucijama EU-a u Bruxellesu i Strasbourgu, Euroscoli i Europskom parlamentu mladih.”

„Učenici moraju znati kako funkcionira EU, upoznati njegovu dinamiku. Želim da budu aktivni i uključeni u donošenje odluka o temama koje su za njih važne. Mnoge od tih tema povezane su s EU-om.”

„Mladi ljudi često misle da je EU nešto daleko izvan njihova svijeta. Našim aktivnostima ta se percepcija mijenja, počinju se smatrati Europljanima te su primorani razvijati vlastita stajališta.”

Bivša učenica škole St Martin's koja je sudjelovala u brojnim školskim aktivnostima povezanim s EU-om, Michaela Ellul, sad ima 18 godina i studira pravo. Iako su te aktivnosti strogo gledano bile izvannastavne, smatra da su bile jako dobro uključene u redovnu nastavu, uz iste nastavnike i sveopće zanimanje učenika.

„Imali smo brojne mogućnosti koje nema svatko”, kaže Michaela.

„Na primjer, u Strasbourgu smo posjetili sudnicu Europskog suda za ljudska prava i parlamentarnu vijećnicu. Posjet mi se doista svidio u svakom pogledu: prezentacija, interaktivnost, upoznavanje sa zastupnicima iz različitih država.”

„Želim postati odvjetnica u području ljudskih prava. Tadašnja iskustva izravno su me potaknula na studij prava, a ono što sam naučila na putovanjima i susretima s malteškim europskim zastupnicima i danas je korisno.”

Caruana Dingli nada se da će pružiti svojim učenicima takve male ali značajne poticaje.

„Naposljedku”, kazala je, „želimo da naši učenici prošire svoje vidike i opažaju svijet izvan školskih knjiga. Želimo im pružiti što je moguće više iskustava i povezivanja s vršnjacima. Brojni učenici naše škole studirat će i raditi u inozemstvu. Morat će se istaknuti i pokazati što znaju. Marketinškim žargonom rečeno, trebat će im „jedinstvene prednosti” prilagođene svijetu u kojem odrastaju i u kojem će raditi.”

KLUB EURO CREW

Prije tri godine nastavnica stranih jezika Milena Popova pokrenula je Klub Euro Crew u srednjoj inženjskoj školi Nikola Vaptsarov u Radomiru u Bugarskoj. Škola je specijalizirana u području industrijske elektronike, ekonomije, informatike i automatizacije kontinuirane proizvodnje.

Milena Popova smatrala je dugi niz godina da joj nedostaju zanimljivi i pristupačni načini predstavljanja tema povezanih s EU-om učenicima. Prilika za pokretanje kluba Euro Crew pojavila se kad se škola uključila u program Škola ambasador Europskog parlamenta.

„Mladi ljudi u Bugarskoj premalo su znali o Europskoj uniji i Europskom parlamentu”, kazala je.

„Počeli smo poučavati povijest EU-a i potom se posvetili različitim temama kao što su funkcioniranje europskih institucija, prava građana, prilike koje EU pruža mladim ljudima, što EU poduzima protiv globalnog zatopljenja i klimatskih promjena te još mnogo toga.”

Klub je postao vrlo popularan.

„Rasprave o različitim temama bile su izvanredne. Proveli smo nekoliko anketa o pitanjima povezanim s EU-om. Posjetili su nas predstavnici Europskog parlamenta. Učenici naše škole sudjelovali su 2019. u događanju „Tvoja Europa, tvoje mišljenje!” Europskog gospodarskog i socijalnog odbora.”

U klubu Euro Crew dobrovoljno sudjeluje 15 učenika. Susreti se održavaju dva ili tri puta mjesečno, a raspravlja se o temi povezanoj s EU-om ili Europskim parlamentom. Dva učenika zadužena su za pripremu prezentacije uz materijale koje dostavi Milena Popova.

„Naša je škola specijalizirana u tehničkim područjima, ali ona se ne mogu promatrati odvojeno od suvremenog dinamičnog svijeta koji nas okružuje. Teme poput ovih jačaju profil naših učenika.”

Prvi članovi kluba već su diplomirali, ali i dalje sudjeluju u nekim aktivnostima.

„I dalje smatraju da je sudjelovanje u klubu vrlo korisno. Preko kluba mnogo su naučili te se osjećaju pripremljenijima da postanu građani Europske unije.”

OSPOSOBLJAVANJE U PODRUČJU GRAĐANSTVA U VIRTUALNOM SVIJETU

Na sveučilištu Trás-os-Montes e Alto Douro u regiji Vila Real istočno od Porta u sjevernom Portugalu osmišljen je projekt koji s pomoću zanimljivih nastavnih metoda nastoji riješiti problem nedostatka poučavanja u području građanstva EU-a.

Projekt je koordinirao direktor doktorskog programa u području internetske znanosti i metodologije Paulo Martins. Njegovo glavno područje istraživanja je učenje potpomognuto tehnologijom te je bio prava osoba za osmišljavanje metodologije za taj projekt. S kolegama iz društvenih znanosti izradio je sadržaje povezane s EU-om.

„Naš je naglasak bio na razvoju vještina u području građanstva EU-a među mladima u dobi od 15 do 18 godina. U srednjim školama ta se tema ni prije ni danas nije dovoljno poučavala.”

„Razvili smo metodologiju kojom bi se privukla njihova pozornost, a učenje bi bilo manje suhoparno i teško. To je bilo nužno jer program nije bio obvezan te je i dalje mogao biti samo dio izvannastavnih aktivnosti. Odabrali smo pristup virtualnog trodimenzionalnog svijeta i uključili pet škola. Sudjelovala su dva nastavnika iz svake škole te ukupno 240 učenika.”

„Projekt smo započeli anketom među učenicima kako bismo odredili najvažnija područja učenja. Zatim smo osposobili 10 nastavnika za teme europskog građanstva i tehnologiju koju smo namjeravali koristiti. Nakon priprema pokrenuli smo glavni dio projekta: rad u virtualnom svijetu.”

„U tom virtualnom svijetu Drugi život razvili smo osam različitih otoka koji predstavljaju osam država članica. Početna je točka bila virtualna kopija poznatog lisabonskog trga Terreiro do Paço.”

„Od pet obrazovnih aktivnosti za učenike prve tri odvijale su se na portugalskom otoku. Morali smo pažljivo planirati teme jer se pokazalo da stvari koje su nam se činile očitima – kao na primjer gdje su sve države članice i koje su zemlje dio europodručja – nisu uvijek očite našim učenicima. Obradili smo politiku, okoliš, obitelj, potrošnju i interkulturni dijalog, ali smo dodali i igre u obliku slagalica i zadatke u kojima su morali prikupljati putne isprave kako bi putovali u zemlju koju su željeli posjetiti u četvrtoj aktivnosti.”

„Naposlijetku, učenici su se u petoj aktivnosti pod nazivom Policijska patrola vratili u Portugal kako bi otkrili i nadzirali kršenja ljudskih prava.”

„Drugi život nije bio jedini program. Imali smo i aplikaciju na Facebooku po uzoru na televizijski program Tko želi biti milijunaš s mogućnostima pitanja publike, poziva prijatelja i uklanjanja dvaju netočnih odgovora.”

Projekt je utjecao ne samo na učenike nego i na škole koje su sudjelovale te posebno na njihove nastavnike, koji su naučili kako pristupiti temi EU-a i iskusili iz prve ruke koliko je to obrazovanje zaista potrebno.”

PUTOVANJE U UČIONICI

Kad je Portugal pristupio EU-u 1986., njegov prvi europski debatni klub osnovan je u školi São Bruno u Caxiasu. Zahvaljujući tom vremenskom stjecaju okolnosti, od tog su trenutka zainteresirana djeca imala neograničen pristup raspravama o EU-u. Više od 30 godina kasnije škola je osvojila nagradu Jan Amos Comenius za svoje neumorno informiranje o europskim temama u okviru nastave.

Isabel Lourenco je ravnateljica škole i bivša koordinatorka europskog debatnog kluba. Marlene Lucas odgovorna je za poučavanje o EU-u u sedmom razredu i za brojne međunarodne aktivnosti škole.

„U Portugalu su teme o EU-u dio nastave povijesti i zemljopisa, ali možemo prilagoditi do 25 % nastavnog programa”, kaže Isabel Lourenco.

„Prije deset godina odlučili smo uvesti predmet pod nazivom Europska kultura i projekti. Željeli smo učiti djecu ne samo o tome koje su zemlje članice EU-a, nego i koje su naše zajedničke vrijednosti i zašto. To je postalo dio njihova nastavnog programa 90 minuta tjedno tijekom jednog polugodišta u sedmom razredu.

„Učimo ih o povijesti i zemljopisu EU-a te o euru, zajedničkoj valuti koja pokazuje u kojoj je mjeri EU dio njihove svakidašnjice. Zatim uvodimo teme povezane sa sadašnjošću. Svake godine raspravljamo o različitim temama,

najčešće u skladu s europskim tematskim godinama kao što su Europska

godina kulturne baštine i u ovom trenutku Europska godina željeznice. Tijekom europskih izbora prije dvije godine glavne su teme bile demokracija i glasanje.”

„Nastojim izbjegavati pružanje svih informacija na pladnju. Želim im omogućiti istinski doživljaj dok zajednički traže informacije. Moraju prevladati neslaganje i postići konsenzus, kao i EU.”

„Sudjelovali smo i u dva Erasmus+ projekta kako bismo drugim nastavnicima pružili mogućnost putovanja Europom i stjecanja novih znanja i iskustava koja mogu primijeniti u vlastitoj nastavi. Na taj način utječemo na nastavu i u drugim predmetima.”

Na pitanje zašto je njihov rad toliko važan Isabel Lourenco odgovorila je: *„Jer mi jesmo Europljani!”*

Marlene Lucas dodala je: *„Naši su učenici mladi europski građani. Želim da upoznaju temeljne ciljeve EU-a: mir i stabilnost, sudjelovanje i suradnju, ali i važnost demokracije i okoliša u njihovim životima.”*

„Vidimo da naši učenici imaju bolje međunarodne perspektive”, zaključila je nastavnica Lourenco. „Mnogi sudjeluju u programu Erasmus i studiraju u inozemstvu. U razgovoru u povodu prošlogodišnje dodjele nagrade Comenius jedan je učenik izjavio da je predmet Europska kultura i projekti nalik putovanju u učionici. Taj nas predmet doista razlikuje od drugih škola.”²

2 Nekoliko svjedočanstava učenika iz São Bruna s podnapisima možete pronaći ovdje: https://www.youtube.com/watch?v=FSE52s6KV_c

VIŠE OD DRUŠTVENE IGRE

Mauve Carbonell, profesorica povijesti i voditeljica katedre Jean Monnet na sveučilištu Aix-Marseille u južnoj Francuskoj,

jedna je od autorica knjige iz 2019. *Poučavanje o Europi i EU-u u školi*³ o istraživanju može li se školsko obrazovanje, koje je često dio oblikovanja nacionalnog identiteta, upotrijebiti i za oblikovanje europskog identiteta.

Kao istraživač saznala je 2012. za pilot-projekt Učenje o EU-u u školi i prepoznala njegov potencijal u kontekstu južne Francuske gdje, prema njezinim riječima, „učenici ne govore strane jezike, znanja o EU-u ima malo, a nacionalizma mnogo.”

„Učitelji ovdje nisu mogli poučavati teme o EU-u jer su ih se bojali, nisu ih znali predavati te nisu imali nikakvih alata. Poput vjere, to je osjetljiva tema o kojoj nisu mogli opušteno razgovarati.”

Mauve Carbonell počela je analizirati tu situaciju u suradnji s 15 istraživača i predavača. Zajedno su predložili alate kojima se učitelji mogu služiti pri predavanju o europskim temama.

„Naš rad mora se uklopiti u obvezni nacionalni nastavni program, što je uvijek bio jedan od ograničavajućih čimbenika. Za poučavanje europskih tema jako je malo prostora i mnogo smo razgovarali o tome kako to poboljšati. Uz povijest i zemljopis EU-a, htjeli smo uvesti i teme povezane s kulturnom i jezičnom raznolikošću, građanskim pravima i građanstvom.”

„Drugi ograničavajući čimbenik bio je da smo jednostavno morali osmisliti rješenja na lokalnoj razini. Postoje alati na stranicama EU-a, međutim francuski nastavnici u pravilu izbjegavaju sadržaje koji dolaze izravno iz Bruxellesa. Morali smo izraditi vlastite alate.”

„Osmislili smo dvije igre, jednu za sedmogodišnjake i drugu za desetogodišnju djecu. Mogli smo ih testirati u cijeloj regiji Aix-en-Provence jer u njoj učiteljski fakultet ima izvrsne kontakte.”

„Prva je igra bila vrsta kviza s velikim zemljovidom. Razred smo podijelili u pet ili šest skupina. Morali su odgovarati na pitanja o EU-u. Na raspolaganje smo im dali izvore za pomoć pri odgovaranju na pitanja. Kad su imali točan odgovor, mogli su dodati magnet na veliki magnetni zemljovid.”

„Pokušali smo proširiti informiranje o našem radu. Nastavnici i nadležna obrazovna tijela bili su oduševljeni, ali nismo se uspjeli povezati s poduzetnikom ili poduzećem koji bi igru mogli pretvoriti u tržišni proizvod.”

„Nažalost, od tada se nije mnogo promijenilo i rješenje, ako postoji, treba potražiti uz pomoć nastavnika. U velikom dijelu Europe nastavnici ne govore strane jezike i malo znaju ne samo o Europi nego i svijetu i međunarodnim odnosima. Stoga naravno ne mogu ni poučavati o tim temama.”

„Vjerujem da moramo prvenstveno uključiti ustanove za osposobljavanje nastavnika.”

KAKO SE POSTIŽE KONSENZUS

Louis Sund pohađao je gimnaziju Tornbjerg u Odenseu u Danskoj od 2017. do 2020. Europske teme bile su dio standardnog nastavnog programa u području društvenih znanosti, ali međunarodna sekcija te škole uložila je poseban trud u širenje vidika svojih učenika.

„EU se u Danskoj prvi put spominje u osnovnoj školi, ali to obuhvaća samo osnovne povijesne činjenice i koje su zemlje države članice”, kazao je.

„U srednjoj školi uronili smo dublje u tu temu, ali stvarno učenje za mene je počelo kad smo krenuli oponašati europske rasprave na sjednicama Europskog parlamenta za mlade sa sestrinskim školama u Švedskoj i Njemačkoj.”

„U međunarodnim skupinama učenika koje su djelovale kao parlamentarni odbori morali smo raspravljati o

aktualnim temama EU-a, kao što su jednakost i održivost. Trebali smo razmotriti te teme iz različitih kutova, postići konsenzus te zajednička stajališta, koja smo morali zagovarati pred ostalim skupinama i o njima glasati.”

„Prve škole s kojima smo sudjelovali bile su škole u Göteborgu (Švedska) i Eutinu (Njemačka). Iako smo u kulturnom smislu vrlo slični, činilo nam se da nije lako postići konsenzus.

Takav smo dojam imali dok nismo posjetili školu u Eutinu u kojoj

smo morali provesti istu vježbu sa skupinama talijanskih i rumunjskih učenika. Tek smo tad uvidjeli koliko je zaista teško postići konsenzus na europskoj razini.”

„Mnogo smo naučili o Europskim institucijama i počeli doista cijeniti lakoću s kojom se danas možemo družiti i surađivati preko granica EU-a. Međutim, za mene je ključna pouka te suradnje vrijednost postizanja konsenzusa u okviru različitih europskih kultura. To je ono što će vjerojatno zauvijek ostati u mojem sjećanju.”

NIJE RIJEČ O „PRODAVANJU” EU-A

Viki Malcolm je nastavnica suvremenih jezika i europskih studija u školi King's Hospital School u Dublinu u Irskoj. Taj internat sa 750 učenika ima dobar ugled u školskom poučavanju tema o EU-u, a Viki Malcolm njegova je pokretačka snaga.

„U našoj školi europske studije poučavamo samo u četvrtom razredu”, kazala je nastavnica Malcolm.

U Irskoj to se zove prijelazna godina, u kojoj se učenici uključe u različite predmete koji nisu dio nastavnog programa. Imaju svoje glavne, ali i druge predmete.”

„Kao dio programa Škola ambasador Europskog parlamenta pružamo svojim učenicima definirani program o EU-u tijekom te prijelazne godine. Bavimo se institucijama EU-a, postupcima donošenja odluka, aktualnim pitanjima i europskim vrijednostima te područjima u kojima EU ima nadležnost i u kojima nema. Zatim naravno bavimo i demokratskim procesom.”

„Irska je mala zemlja te je moguće uspostaviti vrlo dobre odnose s irskim zastupnicima u Europskom parlamentu, što je izvanredno.”

„Uspostavili smo i informativnu točku o EU-u. Svake godine organiziramo događanje posvećeno temi o EU-u, a sudjelujemo i u aktivnostima kao što su programi eTwinning i Erasmus+. Sudjelujemo u Europskom parlamentu za mlade i simuliranom Vijeću EU-a. Ove smo godine počeli surađivati u projektu „Bridge the Pond” s parlamentarnim uredom u Washingtonu te smo se tako pobratimili sa školom u Virginiji.”

„Ono što privlači naše učenike je suradnja s mladim ljudima u drugim zemljama. Povezivanje s vršnjacima daje tom predmetu smisao, a nastavnici nisu nužno potrebni. To nas

zna malo živcirati, ali odlično je vidjeti što se događa kada ste dio virtualnog sastanka samo kao promatrač u pozadini u ulozi odrasle osobe i to je sve. Treba nam više toga!”

„Tjedan počinjemo sastankom u redakciji. Jedan je učenik zadužen da pronađe tri teme koje treba predstaviti idući tjedan. Učenici nauče kako prikupiti informacije te kako problem predstaviti, raspraviti i obraniti.”

„U tu je svrhu sjajan i Europski parlament za mlade, u kojem učenici započinju na regionalnoj sjednici te kad su spremni napreduju na nacionalnu sjednicu.”

To je za njih fantastično! Na početku obično nemaju dovoljno povjerenja u sebe kako bi oblikovali stajalište. To je velik problem. Nemaju povjerenja u sebe. Mi im pružamo sve alate potrebne za raspravu. U mojoj učionici razgovor ne prestaje.”

„Bilo bi mi drago da je rad poput ovog dio standardnog nastavnog programa u Irskoj, čak i samo nekoliko tjedana ili par mjeseci. To je zaista neophodno! Učenici moraju znati kako oblikovati vlastita mišljenja, braniti svoja uvjerenja, smjelo zauzeti stajališta, uključiti se i biti dio društva koje ih okružuje. Ne pokušavam učenicima prodati EU, nego ih potičem da razmišljaju svojim glavama. Tako otkrivaju da je donošenje odluka u EU-u proces rasprave, a ne nametanje ideja, suprotno uvriježenom mišljenju.”

MALI KORACI U EUROPSKOJ UNIJI

Prije deset godina talijanska školska djeca bila su navikla na tradicionalan način poučavanja, a predmeti o europskim temama nisu bili dio standardnog nastavnog programa, osim osnovnog razvoja poslijeratne europske povijesti.

To se promijenilo zahvaljujući nizu projekata u okviru bolonjskog postupka: uvedena je inovativna metoda poučavanja za koju je bilo sigurno da će privući pozornost djece te je upotrijebljena za poučavanje o EU-u u školama.

Projekte je koordinirao profesor prava EU-a na Sveučilištu u Bologni Marco Balboni.

„Obratila mi se skupina mladih stručnjaka za komunikaciju koji su eksperimentirali poučavanjem djece od 10 do 13 godina putem videoprodukcije.”

Jedna od njih bila je Gaia Farina, bivša studentica, koja je vodila udruženje Associazione Scomunicati zajedno s kolegama studentima u području komunikacijskih znanosti. Razmatrali su participativni videozapis kao nastavnu metodu i potražili Balbonijevu podršku kako bi dobili pravno i stručno znanje o EU-u potrebno za dobivanje sredstava EU-a.

„Na kraju smo zajedno radili na tri projekta”, kaže Gaia Farina. „Prvi je bio Pogled na EU.”

Profesor Balboni bio je zadužen za pripremu nastavnog materijala o temama povezanim s EU-om.

„Nastavnicima sam dao upute uz pomoć brošure koju smo izradili pod nazivom Mali koraci u Europskoj uniji. U njoj su ključne teme povezane s EU-om prevedene na jezik koji je prikladan za tako mladu publiku.”

„Obradili smo Ugovor iz Lisabona. Učenici su iz njega izabrali jedan članak, na primjer o borbi protiv diskriminacije, ljudskim pravima ili slobodi govora. Zatim su uz pomoć udruženja Associazione Scomunicati o njemu kreirali videozapis. Borba protiv diskriminacije zapravo je bila najpopularnija tema.”

Balboni je izradio sadržaj za nastavnike, ali se uključio i u nastavu sa samim nastavnicima.

„Učenici su oduševljeno pokazali što znaju i što su naučili o EU-u”, kaže Gaia Farina.

Metodologija im je bila dobro prilagođena i omogućila im je zajednički jezik kojim su komunicirali s vršnjacima. Predano su radili i proizveli nekoliko izvanrednih videozapisa koji su i dalje dostupni na internetu.⁴

„Naposljedku smo gotovo uzastopno proveli sva tri projekta. Drugi projekt bio je Put u EU. To je također bio videoprojekt koji se temeljio na nizu radionica organiziranih u početnim

razredima srednje škole. Treći je projekt bio Igraj se s EU, društvena igra o osnovnom znanju o EU-u.”

„Od tad su nam se obratili mnogi nastavnici kako bi ponovili radionice u svojim razredima ili nas pozvali da predstavimo svoj rad u njihovim školama. Međutim, bez sredstava u Italiji je teško nastaviti takav rad. Ipak, znam da je mnoge nastavnike potaknuo da upotrijebe videozapise kako bi u svoju nastavu uključili povijest, institucije i temeljna načela Europske unije. Na naše Facebook stranice koje su i dalje su aktivne stižu brojne poruke nastavnika koji kažu da se njima koriste u svakodnevnoj školskoj praksi.”

4 <https://www.youtube.com/user/ViewOnEU/videos>

Potpora poučavanju o Europi u okviru aktivnosti Jean Monnet

EU-ove aktivnosti Jean Monnet potiču poučavanje o EU-u i njegovo istraživanje.

Potpora je proteklih desetljeća uglavnom bila u obliku bespovratnih sredstava za razvoj nastavnih modula u studijima europske integracije, osnivanje katedri Jean Monnet te financijsku potporu centrima izvrsnosti Jean Monnet za poučavanje i istraživanja u visokom obrazovanju. Aktivnosti umrežavanja i inovativni projekti također su primili potporu.

Do 2020. potpora je uglavnom bila ograničena na aktivnosti u visokom obrazovanju.

Nove aktivnosti za škole i ustanove za strukovno obrazovanje

Idućih godina potpora Jean Monnet napravit će veliki korak naprijed. U 2020. i 2021. dodani su novi potprogrami kojima se izravno pomaže nastavnicima na razini osnovnih, srednjih i strukovnih škola da budu sigurniji u nastavi o europskim temama i informiraju mlade o EU-u i njegovu funkcioniranju. Nove aktivnosti nastavnicima omogućuju poučavanje na uključiv način koje potiče kritičku svijest o tome što EU znači i na koji način utječe na naš svakodnevni život.

Nove aktivnosti Jean Monnet su:

„Obrazovne inicijative EU-a” u okviru programa Jean Monnet

To su aktivnosti kojima će se potaknuti učenje o Europskoj uniji na inspirativan način. Može ih predložiti jedna ustanova za opće ili strukovno obrazovanje i provesti uz potporu visokih učilišta ili drugih organizacija.

Obrazovne inicijative EU-a trebale bi uključivati razvoj i prijenos određenog sadržaja koji će se poučavati tijekom školske godine. U ovom slučaju, školska godina može uključivati ljetne škole ili posebne projektne tjedne, seminare i rasprave te druge obrazovne aktivnosti.

Osposobljavanje učitelja i nastavnika u okviru programa Jean Monnet

Aktivnosti osposobljavanja učitelja i nastavnika pomoći će ustanovama u tom sektoru da izrade nove materijale i metode koji obuhvaćaju učenje o EU-u za početno osposobljavanje i kontinuirano usavršavanje nastavnika.

Može ih se osmisliti, organizirati i predavati u tradicionalnim, miješanim ili internetskim formatima. Njihovi rezultati moraju biti ovjereni i priznati.

Mreže Jean Monnet

Potpورا je moguća i za mreže među školama u različitim zemljama kako bi se promicala međunarodna razmjena dobre prakse u poučavanju o EU-u.

Sve predložene aktivnosti moraju trajati tri godine.

Tko je bio Jean Monnet?

Jean Monnet (1888. – 1978.) bio je međunarodni trgovac, bankar i diplomat francuskog podrijetla koji se danas smatra jednim od osnivača Europske unije.

Iako nikada nije izabran ni na jednu službenu dužnost, tijekom svojeg života bio je vrlo cijenjen savjetnik vlada s obje strane Atlantika, pa čak i u Kini.

Nakon što je Francuskoj pomogao prebroditi gospodarski šok Drugog svjetskog rata, postao je prvi predsjednik Visokog tijela Europske zajednice za ugljen i čelik, prethodnice Europske unije 50-ih godina 20. stoljeća.

Već tijekom Prvog svjetskog rata i zatim cijelog svojeg života promicao je međunarodnu gospodarsku suradnju kao pokretač mira i blagostanja.

Jean Monnet prvi je u povijesti dobio počasno građanstvo Europe 1976.

Zašto već više od 30 godina obrazovne aktivnosti EU-a nose njegovo ime? Jean Monnet vrlo je rano shvatio da je europska integracija nemoguća ako aktivno ne uključuje sve građane. Smatrao je da „svi” ne obuhvaćaju samo političke stranke, poslodavce i sindikate, nego ponajprije same građane. Kako bi se uistinu doprlo do svih, danas je kao i prije potrebna bliska suradnja s izvorima informacija u našem društvu: obrazovnim ustanovama i medijima.

Ured za publikacije
Europske unije

